

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/404/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4313205830
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 09. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2018:4313205830.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a sudkýň JUDr. Sidónie Sládečkovej a JUDr. Sone Zmekovej v právnej veci žalobcu CD Consulting, s.r.o., so sídlom so sídlom, Příkop 843/4 Zábřdovice 602 00 Brno, Česká republika, IČO: 264 29 705, proti žalovanej: H. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XX, Z., o zaplatenie zmenkovej sumy 491,93 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Levice č. k. 13C/228/2013-107 zo dňa 17. januára 2017 v spojení s opravným uznesením č.k. 13C/228/2013 -142 zo dňa 30. marca 2017, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanej nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým (v poradí 2.) rozsudkom žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žalovanej nárok na ich náhradu nepriznal V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 28.03.2013 domáhal zaplatenia pohľadávky podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“), a to zmenkovej sumy 491,93eura, zmenkového úroku vo výške 0,25% denne, 6% ročného úroku zo žalovanej sumy, zmenkovej odmeny vo výške 1,- eura. V návrhu uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 26.11. 2008 na zmenkovú sumu 491,93 eura, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 17.06.2009 do zaplatenia, 6 % ročného úroku zo sumy 491,93 eura od 31.08.2009 do zaplatenia a z titulu zmenkovej odmeny v sume 1,64 eura. Indosovaná zmenka je vistazmenkou s doložkou "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia." Indosant predložil zmenku na zaplatenie, pričom vystaviteľ doposiaľ nič nezaplatil.

2. Zamietnutie žaloby súd odôvodnil najmä s odkazom na ustanovenia uvedeného Nariadenia, § 3, § 39, § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 4 písm. k),l), Občianskeho zákonníka, § 265 Obchodného zákonníka, § 2 písm. b), § 2 písm. a),b), § 3 ods. 1,2, § 4 ods.1 až 4 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“), ako aj o ustanovenia zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového v znení neskorších predpisov (ďalej „Zmenkový a šekový zákon“). Konštatoval, že dňa 04.12.2008 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so žalovanou na predtlačenom formulári zmluvu o úvere 4094669, podľa ktorej jej bol poskytnutý úver vo výške 331,94 eura, ktorý sa zaviazala zaplatiť zvýšený o príslušný poplatok 265,55 eura a celkom mala zaplatiť 597,49 eura v 10 mesačných splátkach po 59,75 eura počnúc dňom 12.01.2009. V zmluve o úvere nie sú uvedené úroky z úveru, ani RPMN. Žalovaná podpisom v osobitnom rámečku formulára zmluvy o úvere potvrdila prevzatie peňažnej hotovosti uvedenej v

zmluve o úvere v ten istý deň. Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je z takto vystavenej zmenky zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Zo zmenky vystavenej žalovanou dňa 04.12.2008 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., vyplýva, že do zmenky bola vpísaná suma „14.819,89 SKK a zmenkový úrok 0,25 % denne od 17.06.2009. Zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s dološkami „bez protestu“ a „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. V ľavom dolnom rohu zmenky sa v rámečku nachádza číslo zmluvy 4094669. Zároveň zo zmenky vyplýva, že bola prevedená rubopisom na žalobcu. Z exekučného spisu Okresného súdu Levice pod sp. zn. 14Er/593/2010 súd zistil, že žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bola zamietnutá a následne bolo konanie zastavené. Poukázal na to, že vo všeobecnosti môže mať zmenka vystavená dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy resp. pri prevzatí úveru buď uhradzovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu. V danom prípade, keďže ide o spotrebiteľský úver, je však uhradzovacia funkcia vylúčená vzhľadom na výslovný zákaz splnenia dlhu zmenkou alebo šekom ustanovený v § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až s účinnosťou od 01.01.2011. Preto súd mohol v danom prípade považovať zmenku predloženú žalobcom, ktorá bola nesporne vystavená v súvislosti s poskytnutím spotrebiteľského úveru žalovanému, len za zabezpečovaciu zmenku, nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu žalovaného. Zmluvu o úvere považoval za spotrebiteľskú zmluvu, keďže napĺňa znaky spotrebiteľskej zmluvy uvedené v § 52 Občianskeho zákonníka s tým, že ide o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvňovať jej obsah. Uviedol, že zmluva je koncipovaná tak, že je v nej hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä (ale nielen) v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka) a zároveň sú celá zmluva a všeobecné podmienky koncipované výlučne na prospech veriteľa, obsahujú prakticky len povinnosti dlžníka a práva a výhody veriteľa. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Skutočnosť, že sa zmluva prieči dobrým mravom spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z toho dôvodu nemohlo spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľovi z uzatvorenej zmluvy o úvere vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, z čoho vyplýva, že ak zmenka vyplnená bola (napriek tomu, že právo na jej vyplnenie remitentovi nevzniklo), nie je možné sa na základe takto vyplnenej zmenky úspešne domáhať akýchkoľvek práv. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 06.05.2008 sp. zn. 4 Obo 161/2007. Dojednanie dohody o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. k) OZ, pretože ide o podmienku, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplataenia neprímerane vysokej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankcie spojené s nesplnením záväzku. Takisto sa jedná o neprijateľnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. l) OZ, nakoľko prijatím zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku preniesol dodávateľ povinnosť niesť dôkazné bremeno na spotrebiteľa (napr. v súvislosti s čl. I § 10, § 17 zákona č. 191/1950 Zb. Konštatoval, že v danom prípade je celá dohoda o vypĺňacom práve blankozmeniek neplatná, čo má taký istý právny dôsledok, ako keby nebolo dojednané vôbec nič. Za takýchto okolností vôbec nevzniklo pôvodnému remitentovi právo na vyplnenie blankozmenky, a teda blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou a pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich ani nemohol indosamentom previesť (čl. I § 14 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.) na žalobcu.

2. 1. Poukázal na to, že predloženú zmenku veriteľ nemohol podľa § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch prijať ani ako zabezpečovací inštitút, pretože zmenka bola vyplnená podstatne vyššou zmenkovou sumou než pripúšťa uvedené ustanovenie zákona. Vzhľadom na absenciu podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere považoval spotrebiteľský úver za poskytnutý bez úrokov a bez poplatkov, preto zmenková suma mohla byť vyplnená maximálne na sumu istiny poskytnutého úveru 400 eura s príslušenstvom vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru, t.j. 120 eura. Okrem toho bol na zmenke uvedený zmenkový úrok 0,25 % denne, čo je 91,25 % ročne. Nie je možné akceptovať také konanie veriteľa, ktorý by síce vyplnil zmenku tak, že zmenkovú sumu tvorí len istina s príslušenstvom vo výške maximálne 30 % poskytnutého úveru, ale súčasne by prijal zmenku s takým úrokom, ktorý je v právnom štáte neakceptovateľný (t. j. s úrokom 91,25 % ročne). Takýto vysoký zmenkový úrok by znamenal pre dlžníka takmer 100%-tné navýšenie dlhu za jeden rok. Takéto konanie veriteľa by bolo potrebné považovať za obchádzanie uvedeného ustanovenia

zákona o spotrebiteľských úveroch, podľa ktorého zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Konanie, ktorým by veriteľ prijal zmenku s takto vysokým úrokom, nie je možné považovať za výkon práva, ktorý by nebol v rozpore s dobrými mravmi, resp. - ak by išlo o režim Obchodného zákonníka - v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, a teda ktorý by mal požívať právnu ochranu. Dohodu o vyplnení zmenky obsiahnutú vo všeobecných obchodných podmienkach posúdil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je od počiatku neplatná a preto POHOTOVOSTĚ, s.r.o. nebola oprávnená zmenku vyplniť. Z rozhodovacej praxe súdov je známe, že dojednanie úrokov pri pôžičkách, úveroch musí byť v súlade s dobrými mravmi pre prekročenie prípustnej hranice. Uvedený postup spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. možno považovať za konanie majiteľa pri nadobúdaní zmenky ako konajúceho vedome na škodu dlžníka (Článok 1 § 17 citovaného zákona č. 191/1950 Zb). Pre rozpor so zákonom je podľa § 39 OZ neplatná dohoda o vyplnení zmenky, na základe ktorej žalovaná ako spotrebiteľ podpísala v prospech podnikateľa zmenku, ktorá súvisela so spotrebiteľským úverom. Táto skutočnosť zakladá dôvod na ochranu proti povinnosti zaplatiť zmenku, ktorú ochranu súd poskytol z úradnej povinnosti. Posudzujúc výšku zmenkového úroku súd prvej inštancie dohodu o vyplnení zmenky obsiahnutú vo všeobecných obchodných podmienkach považoval za dohodu uzavretú v rozpore s dobrými mravmi (3 a § 39 OZ) a posúdil ju ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je od počiatku neplatná , preto podľa jeho záveru POHOTOVOSTĚ, s.r.o. nebola oprávnená zmenku vyplniť.

3. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, ktorý žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Uviedol, že súd mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, že súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Napadnuté rozhodnutie je podľa neho prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom, lebo žalovaná uplatnený nárok nepoprela a je tu aj rozpor s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Namietal, že nikto nenavrhol dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dokazovanie je podľa § 120 OSP ovládané prejednávacou zásadou. On predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany žalovaného neboli žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Žalovaná mohla na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobil, akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netrdil žiadny z účastníkov konania, preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach v jeho prospech. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu, pričom predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona žalovaná nie je oprávnená vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Podľa neho súd porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatnou ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože právna úprava spotrebiteľských úverov explicitne pripúšťala používanie blankozmeniek. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nesúhlasil s názorom súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

4. Žalovaná sa k odvolaniu nevyjadřila.

5. Z obsahu spisu vyplýva, že v tejto veci prvýkrát súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom zo dňa 16.06.2015 č.k. 13C/228/2013-41, ktorý bol uznesením odvolacieho súdu zo dňa 30.06.2016 č.k. 7Co/1175/2015-86 zrušený a vec bola súdu prvej inštancie vrátená na ďalšie konanie.

6. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP), viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku (§ 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 219 ods. 3 CSP) a po prejednaní veci urobil záver, že podľa § 387 ods. 1 CSP je daný dôvod na potvrdenie rozsudku. Keďže odvolací súd konštatoval, že napadnutý rozsudok je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v podrobnom prvostupňovom rozhodnutí, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad.

7. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súdu uvádza, že predmetom tohto konania je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Na jeho základe sa žalobca domáhal zaplatenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženého návrhu je žalobca ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplatenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil. Žalobca sa v odvolaní zameral predovšetkým na zdôraznenie platnosti príslušnej zmenky a jeho námietky boli prejavom snahy o nepripustenie akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere. Odvolací súd sa nestotožnil s jeho argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na žalobcu sídliaceho v Českej republike, ktorý si svoje právo vyplývajúce zo zmenky uplatňuje pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu upraveného Nariadením. Článok 4 Nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti. Odvolací súd urobil záver o tom, že ak by súd prvej inštancie vo všeobecnosti nemal na základe vyplneného tlačiva žalobcu k dispozícii všetky potrebné dôkazy pre rozhodnutie vo veci, mohol žalobcu vyzvať na doplnenie a mohol realizovať aj iné postupy v súlade s vnútroštátnym procesným predpisom. Cieľom Nariadenia nie je obmedziť súdy pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Zjednodušená forma konania podľa Nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offio prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva z Čl. 19 Nariadenia.

8. Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, účinný do 30.06.2016, ako základný procesný predpis platný na území Slovenskej republiky platný v čase začatia konania dôkaznú povinnosť upravoval v ustanovení § 120, ktoré v odseku 1 tretej vete umožnilo súdu výnimočne vykonať aj iné než účastníkmi navrhnuté dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danom prípade predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu spojených so spotrebiteľskou úverovou zmluvou. S ohľadom na výnimočnosť spotrebiteľského vzťahu a všeobecne uznávanej potreby súdnej ochrany spotrebiteľa súd správne skúmal charakter tohto vzťahu a výnimočne vykonal aj tie dôkazy, ktoré nikto z účastníkov konania nenavrhoval. Špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzatvorenia zmluvy o úvere bola obsiahnutá v Zákone o spotrebiteľských úveroch. Spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere bol preukázaný bez akýchkoľvek pochybností. Existujúce pochybnosti sa v súdnom konaní odstraňujú spôsobom upraveným pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť bezpečne preukázaný spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Dôkaznú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 120 ods. 1 prvej vety OSP a § 132 ods. 1 CSP si žalobca nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou rovnaký vplyv, ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol.

9. Odvolací súd neprijal právny názor žalobcu, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, síce používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa čl. 10 Smernice

jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na čl. 14 Smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora EÚ zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offo skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý inak nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní práva zo zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky.

10. V zmysle § 17 zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb. v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere ten, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Z tohto zákonného ustanovenia, ktoré bolo novelizované zákonom č. 438/2015 Z. z. s účinnosťou od 23.12.2015, vo všeobecnosti vyplýva, že dlžník - s uvedenou výnimkou - nemal oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t.j. veriteľovi ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Takéto zjednodušené chápanie citovaného ustanovenia preferuje žalobca, ktorý nepripúšťa právny záver o možnosti skúmania okolností, za ktorých bola zmenka vystavená, a ani záver o jej možnej neplatnosti, či neexistencie. Rešpektovanie výlučne abstraktného charakteru zmenky je vo svetle judikatúry Súdneho dvora EÚ neprijateľné. Súdny dvor EÚ už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS musí byť poskytnutá spotrebiteľovi, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, ak by v konaní o vymáhaní pohľadávky nebolo možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Abstraktný charakter zmenky bol spochybnený už v ustanovení § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere. Podľa tohto ustanovenia v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby bolo zakázané splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smel podľa zákona prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. V tomto prípade právny predchodca žalobcu zákonný limit zmenkovej sumy nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal a následne ju previedol na žalobcu. Zmenka nebola vystavená v súlade s právnym predpisom, a preto je - ako to uzavrel aj súd prvej inštancie - podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatným právnym úkonom.

11. Čo sa týka dohody o vyplňovacom práve zmenky, táto - ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie - mala byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre spotrebiteľa. Z uzatvorenej dohody však žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovaného nevyplývajú. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v oblasti spotrebiteľských právnych vzťahov mu nemôže byť na ujmu. Vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera bolo žalovanému zhoršené jeho zmluvné postavenie. Pritom potreba vystavenia a odovzdania zmenky dodávateľovi nevyplývala zo zmluvy, ale len zo všeobecných úverových podmienok. V tejto súvislosti je právne významné aj ustanovenie § 54 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke, nezohľadňujúce právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, odporuje ustanoveniu § 54 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, a preto predmetná zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná.

12. Jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31.12.2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti odporuje právu EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31.12.2010 nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa v súlade so Smernicou 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného od 01.01.2011. Zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31.12.2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch, môže byť nepoužiteľná. Na podklade takejto úvahy vyvstáva aj právny záver o tom, že z takej zmenky nemohol vzniknúť platný zmenkový záväzok. V tomto smere odvolací súd poukazuje aj na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované pod č. 93/2015 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, podľa ktorého: „Ak žalobca ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý žalobca použil, že: 1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ; 2. pokiaľ súd nezvážia žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie. II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená. III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.“ Keďže odvolací súd na základe uvedeného rozsudok súdu prvej inštancie posúdil ako vecne správny, odvolanie žalobcu nepovažoval za dôvodné a napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

13. V odvolacom konaní bola úspešná žalovaná, preto by jej podľa § 255 CSP patrila náhrada trov odvolacieho konania. V tomto štádiu konania jej však žiadne trovy nevznikli, preto odvolací súd rozhodol, že žalovanej sa ich náhrada nepriznáva (§ 262 ods. 1 CSP § 396 ods. 1 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).